

Intervju med Marwan Othman, ledare för det kurdiska partiet Yekiti i Syrien (hösten 2004)

[Marwan Othman betraktar sig som trotskist och är en av Yekitis ledare. Yekiti är det näst mest inflytelserika partiet bland kurder i Syrien. Othman är poet och har tillbringat nästan 4 år i fängelse vid olika tillfällen på grund av åsiktsbrott. I egenskap av gäst till internationella Pen-klubben kunde han lämna Syrien och besöka Paris och Bryssel, men han ämnar återvända till sitt land. Han förespråkar en allians med den syriska vänstern för att demokratisera regimen. Han var närvarande vid fotbollsmatchen den 25 mars 2004 då konfrontationer med polisen ledde till dussintals döda. Hans parti stöder kravet på grundläggande rättigheter för Syriens två miljoner kurder och ökat självstyre inom ramen för den syriska staten. Intervjun gjordes av Chris Den Hond, och publicerades i [International Viewpoint](#), hösten 2004.]

Kan du berätta om situationen för kurderna i Syrien?

Under några år har den syriska regimen försökt arabisera den kurdiska kulturen. Kurderna har inte rätt att bli undervisade på sitt eget språk. Vårt mål är att Syrien ska respektera vad det är, en mosaik av folk. Vi kräver att den syriska staten upphäver förbudet mot vårt språk och vår kultur. Vi kräver den sorts minoritetsrättigheter som finns i andra länder. Och givetvis frigivning av alla politiska fångar. Av totalt två miljoner kurder i Syrien har omkring 250.000 inga papper och således inget syriskt medborgarskap och inte rätt att arbeta inom den offentliga sektorn eller köpa mark eller ett hus. Alla dessa människor måste få ett syriskt medborgarskap. President Bashar al-Assad vill hindra kurder och araber från att kämpa tillsammans för att demokratisera den syriska regimen. Den syriska staten är rädd för kurderna. Vi är politiskt välorganiserade och representativa medan de arabiska partierna inte har så stort folkligt stöd. President Bashar al-Assad fruktar framförallt en strategisk allians mellan kurder och den arabiska vänstern. Så han gör allt för att öka splittringen mellan de två folken. Den 10 december 2003 organiserade kurder och araber för första gången i Syrien en gemensam demonstration.

Varför fängslades du och hur kom du ut ur fängelset?

Jag åkte i fängelse efter en demonstration framför det syriska parlamentet i december 2002, på den internationella dagen för mänskliga rättigheter. Vi ville demonstrera för mänskliga rättigheter i Syrien. Vårt politiska parti Yekiti (Enhet) hade beslutat att organisera demonstrationen för att öppna ett fönster i detta land där rädslan är förhärskande. Men regeringen förbjöd demonstrationen och som vanligt arresterades och fängslades jag och mina vänner som hade organiserat den. Med hjälp av dessa arresteringar ville den syriska regeringen skrämja det syriska folket för att hindra dem från att göra det vi gjorde, men det fungerade inte ty när vi uppträdde inför domstolen var det dubbelt så mycket folk där som under demonstrationen. Och alla reste sig när vi kom in. Efter ett år och två månader och efter internationella påtryckningar, i synnerhet från Amnesty International och internationella Pen-klubben, släpptes vi fria.

Vad anser du och ditt parti om en möjlig amerikansk intervention i Syrien precis som i Irak?

Vi är mot det, ty om man tittar på de senaste händelserna i Mellanöstern är det alldeles uppenbart att USA vill öka sin makt. Så vi har organiserat demonstrationer framför det syriska parlamentet för att pressa den syriska regeringen att lösa den kurdiska frågan och frågan om demokrati i Syrien. Vi sa till parlamentets ordförande att vi inte vill vara en trojansk häst för någon. Syrien är vårt land men regimen måste betrakta oss som syriska medborgare med samma rättigheter som andra medborgare. Vi vill inte fungera som ett verktyg för någon utländsk makt. För att hindra att kurder eller andra förtryckta syriska medborgare att söka efter en lösning utifrån borde regimen ge oss våra legitima rättigheter. USA har redan ett speciellt program för Mellanöstern, men det kan aldrig vara detsamma som folkens program. En dag måste amerikanerna försvinna. Araberna och kurderna är dömda att

bo tillsammans, precis som alla folk i hela världen, och således kan inte våra problem lösas av amerikanerna eller andra utländska krafter.

Vad anser du om det embargo som USA har påtvingat Syrien?

Ett embargo i denna region skadar alltid folket, inte regeringarna. Embargot mot Irak, till exempel, stärkte den irakiska regeringen medan det irakiska folket blev fattigare. Istället för att öppna fönster för folket så stänger ett embargo dem och gör regimen ännu mer omedgörlig. Embargot gör livet svårare och sätter upp fler hinder för demokratiseringen. Det blir en förevändning för regimen.

Vilken är er strategi för att genomdriva en demokratisering av den syriska regimen?

Folken (de assyriska, syriska, armeniska, kurdiska, turkmenska folken) i alla delar av Kurdistan har lidit under mycket förtryck. Det har ägt rum massakrer. Och det finns ett problem med den syriska vänstern. Den har aldrig sagt någonting mot förtrycket av kurderna. Det är ett problem för om vi ska kunna förhindra USA från att utnyttja den kurdiska frågan för att intervensera så måste vi övervinna splittringen mellan kurderna och vänstern, och mellan kurderna och araberna, så att vänstern och de demokratiska partierna kan bygga baser och broar för att lösa den kurdiska frågan. Ensamma är inte kurderna starka nog att demokratisera Syrien. Ensam är inte heller vänstern det. Innan den syriska vänstern förebrår kurderna för deras band med utländska krafter borde den försöka knyta band till oss, just för att rycka undan mattan under fötterna på alla de som frestas att alliera sig med utländska krafter för att lösa den kurdiska frågan i Syrien. För man måste inse att om man befinner sig i ett dike så hugger man tag i varje rep för att ta sig ur det.

När och varför blev du trotskist, och vad innebär det idag?

Ända sedan jag var ung har vänstern tilltalat mig. På universitetet i Syrien dominerade vänsteridéerna. Efter att ha läst böcker om Sovjetunionen förstod jag att regimen där var en stalinistisk regim som inte företrädde marxismen. Det fick mig att söka andra vägar, andra icke-stalinistiska marxistiska grenar. Jag läste många böcker av Mao och Trotskij. Jag lade märke till att Trotskijs uppfattningar låg nära Marx'. Jag såg också att trotskismen kunde förnya saker och skapa nyheter, mer än de andra marxistiska strömningarna. 1983 anammade jag "marxismen enligt Trotskij". Vi bildade genast en trotskistisk grupp bland de syriska kurderna, en grupp som fick stora svårigheter med regeringen, men också med de andra kurdiska och arabiska vänstergrupperna. Vi hade kontakter med Fjärde internationalen. 1986 organiserade vår lilla grupp en demonstration, den första i Syrien som firade Newroz, det kurdiska nyåret, vår nationella symbol. Den blev en stor framgång. Tusentals kurder kom för att demonstrera. Då fick vi allas ögon på oss och större delen av vår trotskistiska grupp arresterades. Det försatte oss i stora svårigheter. Vi kunde inte fortsätta själva. Vi kontaktade de kurdiska partier som accepterade trotskister inom sig. Det var fallet med de kurdiska böndernas parti. Det partiet accepterade oss inom sig som en trotskistisk gren. 1992 bildade vi tillsammans med tre andra partier Yekiti- (Enhets-) partiet. Detta parti accepterar alla vänsterströmningar. Jag är nu en av ledarna för Yekiti och är känd som trotskist.

Hur länge satt du i fängelse och hur höll du uppe moralen?

Jag arresterades 1981, och tillbringade en månad i fängelse för att vi firade Newroz på universitetet och jag var en av organisatörerna. 1984 arresterades jag på nytt och kom ut i samband med presidentens amnesti. 1986 åkte jag i fängelse igen eftersom jag hade organiserat firande av Newroz. 1988 tillbringade jag tre månader i fängelse. De arresterade mig igen några månader 1992 och senaste gången var 2002. På grund av alla dessa arresteringar avslutade jag aldrig mina studier. Jag befann mig alltid på flykt. När jag ville återvända till universitetet så accepterades jag inte. Allt som allt tillbringade jag nästan fyra år i fängelse.

Om man i ett land som Syrien bestämmer sig för att bli politisk motståndare så vet man på förhand att man kommer att arresteras. Eftersom min plan var att förändra Syrien, demokratisera det för alla

medborgare, kurder såväl som araber, så visste jag att jag skulle bli arresterad. Syriska fängelser är väldigt tuffa, eftersom förhållandet mellan vakter och fångar är omänskligt. De vill knäcka vårt psyke. Tortyren är inte bara fysisk, den är framförallt psykologisk. Men eftersom jag visste att mitt folk stödde mig så kunde jag hålla uppe moralen, jag lyckades behålla mina idéer och fortsätta min verksamhet efter att jag blev frigiven. Jag vet att jag kommer att bli fängslad i Syrien när jag återvänder, men det bekymrar mig inte.

Monif Mulhem: Kampen för marxism i Syrien

[Ur International Viewpoint, februari 2005. Monif Mulhem är född 1959 och anslöt sig i slutet av 1970-talet till Kommunistiska aktionspartiet (CAP). I CAP samarbetade kommunister från olika strömningar, medan det officiella kommunistpartiet deltog i den syriska regeringen med Baathpartiet. 1980 anslöt sig Monif till Fjärde internationalen. 1981 fängslades han tillsammans med tusentals kommunistiska olikänkande och islamister. Han satt i syriskt fängelse i 16 år. Han kunde ha frisläppts mycket tidigare om han hade lovat de syriska myndigheterna att han skulle upphöra med sin politiska verksamhet. Efter att ha blivit befriad 1997 kastade han sig in i uppbygget av en global rättviserörelse i Syrien. Efter ett antal framgångsrika sociala forum blev de förbjudna av de syriska myndigheterna. Idag fortsätter Monif sin politiska aktivitet trots den spända situationen. Chris Den Hond från International Viewpoint talade med honom i en liten lägenhet i Damaskus.]

Hur kom det sig att du blev revolutionär aktivist?

Efter högstadiet tog jag, i likhet med många unga människor ur min generation, värvning eftersom vi blivit chockade över de arabiska arméernas nederlag mot den israeliska sionistiska armén. Men 1973 slängdes jag ut från armén på grund av marxism. Armén dominerades av Baathisterna. Under 1½ år arbetade jag i en motorcykelverkstad i Halep, och därefter inom den kemiska industrin.

1974 hjälpte jag till att starta en marxistisk arbetarcirkel. Efter Syriens nederlag lämnade många unga som jag det stalinistiska kommunistpartiet och organiserade oss utanför det. Drivfjädern var situationen i Palestina och det palestinska motståndet. Många började arbeta med Folkfronten för Palestinas befrielse (PFLP) som leddes av Habash och med Demokratiska fronten för Palestinas befrielse (DFLP) under ledning av Hawatmeh. De marxistiska strömningarna fick ett starkt gensvar bland syriska ungdomar.

1976 ledde vänsterns uppsving till uppkomsten av CAP. Redan sju månader senare arbetade jag på partiets uppmaning underjordiskt för att genomföra politiska uppgifter. I slutet av 1970-talet började vi bli erkända som en trotskistisk grupp i CAP. Vi befann oss till vänster om CAP, som själv stod till vänster om kommunistpartiet. 1978 valdes jag till CAP:s politiska byrå. Vid partiets kongress 1981 fick teserna från vår trotskistiska grupp 25% av rösterna, vilket stärkte vårt inflytande avsevärt. Två dagar efter kongressen arresterades jag. Jag släpptes ur fängelset 1997.

Varför anslöt ni er inte till regeringsfronten med Baathpartiet och kommunistpartiet?

Det var en stor överraskning för syrierna när Baathpartiet kom till makten 1968. Baath byggdes först och främst upp bland bönderna. I och med att borgarklassen inte lyckades lösa de sociala, sjukvårds- och utbildningsfrågorna så kunde Baath bygga upp en mycket bred folklig bas. Det var så det kom till makten, i förbund med nasseriterna.

Därefter undanröjde de nasseriterna politiskt för att härska ensamma. Baath är ett parti som innehåller strömningar från vänster till yttersta högern. Efter maktövertagandet genomförde Baath ett samhällspolitiskt program med en jordreform. 1970 kom Hafez al-Assad till makten med hjälp av en kupp inom Baath. Hans politik var öppet inriktad mot borgarklassen.

Efter att ha erövrat folkmassorna kunde han tillåta sig att arbeta med en hel rad partier, som det officiella kommunistpartiet, nasseriterna och religiösa strömningar. Assad lyckades tämja alla politiska strömningar, både till höger och vänster. Han införlivade dem inte i Baath, utan i Baaths politik.

När regeringsfronten med Baath upprättades 1970 så hade de andra partierna i fronten ingen självständighet i den. Till och med i konstitutionen står det att Baath är det enda partiet vid makten.

Alla övriga partier som är med i regeringsfronten har förlorat möjligheterna till politisk verksamhet. Med tanke på regeringsfrontens prokapitalistiska politik var det i sanning omöjligt för CAP att gå med i den. På 1970-talet hade Baath försökt få med oss i regeringsfronten och hade organiserat en nationell enhetskongress.

Men på grund av regeringens inhemska politik och den syriska arméns intervention i Libanon 1976 vägrade CAP.

Mellan 1970 och 1976 såg vi hur det uppstod en ny borgarklass bestående av statliga kadrer. De utnyttjade sin ställning som elit i allians med den försvagade gamla borgarklassen. På 1960-talet försvagades den klassiska borgarklassen av Baaths radikala politik. Vi kunde alltså inte gå med i regeringsfronten med Baath och kommunistpartiet utan att stödja deras prokapitalistiska och auktoritära politik.

Dessutom hade sammandrabbningen mellan regeringen och islamisterna inletts i slutet av 1970-talet och vi vägrade förena oss med Assad mot islamisterna. På den tiden hade det inneburit självmord. Vi kunde varken stöda en korrumpad och diktatorisk regering eller en religiös, reaktionär och blodtörstig rörelse.

Landet förlorade mycket under konfrontationen mellan regimen och islamisterna. För det första därför att det slutade med blodbad, som i Hama 1982 med 25.000 döda efter bombardemang, men också därför att det blev praktiskt taget omöjligt med dialog. Regimen var rädd. Och det slutade med en massaker. Det ägde rum andra massakrer som islamisterna var ansvariga för.

Under denna period kännetecknades CAP av dynamisk styrka och av att många ungdomar i partiet var beredda att offra sig. 2.000 arresterades 1978. Det var inget litet antal på den tiden. Sex månader efter CAP:s bildande 1977 ägde en första våg av förtryck rum. Många av CAP:s kadrer fängslades på grund av sitt politiska engagemang. Regimen trodde att den hade gjort slut på CAP, men några veckor senare återuppstod aktiviteterna och ledde till en ny våg av förtryck, en ny omgång aktioner och så vidare.

Det förbittrade regimen. Förtrycket drabbade CAP hårdare än många andra organisationer, eftersom det efter förtrycket av islamisterna bara var vi som upprätthöll en permanent verksamhet med tidningar, sammankomster och möten.

1988 drabbade förtrycket breda skikt inom partiet, inte bara ledningen. Det återstod bara en liten grupp utanför fängelserna. Trots att CAP:s medlemmar flyttades från det ena fängelset till det andra utmärkte de sig genom sin aktivism i fängelserna. Det fortsatte fram till 1990, till östblockets sammanbrott.

Efter många år i fängelse och efter omvandlingen av östblocket ägde det rum många förändringar i partiet. Många aktivister avsåg sina marxistiska idéer och blev prokapitalister. Vissa började till och med betrakta imperialismen som en faktor för att utveckla mänskligheten. Det var oreda i partiet. Regimen erbjöd oss en uppgörelse och lovade att släppa oss fria om vi inte längre bedrev politisk verksamhet.

Jag fick detta erbjudande efter sex år. Jag vägrade. Fem år senare gjorde de ett nytt försök, men jag vägrade igen. Eftersom regimen inte kunde få oss att acceptera dessa villkor för att bli fria så ställde

den oss till slut inför rätta – fram tills dess hade vi varken anklagats eller åtalats – inför Högsta domstolen, som dömde oss till mycket långa straff, ända upp till 20 år.

1991 visade det första kriget mot Irak hur djupa motsättningarna var bland medlemmarna. Det blev dråpslaget mot CAP. Syrien närmade sig USA. Sedan 1980-talet har det skett enorma förändringar överallt i global skala, utom i Syrien och arabregionen.

Det finns tre faktorer som förklarar det: 1) de inrikespolitiska konfrontationerna, i synnerhet med islamisterna; 2) rädslan för Israel inom länderna i regionen som innebär att folk samlas kring sina ledares politik; 3) Europas och USA:s roll, som har mer intresse av stabilitet i regionen oavsett vilket priset blir för folken. Den viktigaste orsaken är oljan och Europas och USA:s behov att kontrollera den.

Splittringen av östblocket hindrade inte Europa och USA från att stöda även de existerande regimer som de inte var helt trogna mot dem, som Syrien och Irak. En amerikansk specialist har sagt att 60 års diktatur är värt mer än ett års instabilitet. Dessa faktorer har hindrat en demokratisering av regionen, trots senare års små öppningar. Exempelvis innehöll syriska fängelser tusentals fångar på 1980-talet. Idag är det lite mindre än ettusen.

Vad finns det för utrymme för vänstern i Syrien idag? Har den nya presidenten inneburit en demokratisk öppning?

År 2000 var Hafez al-Assads 30:e år vid makten. Under hela denna tid hade han hållit Syrien i ett järngrepp. Men efter Kalla kriget gick Syrien in i en nedgångsfas. Efter Madridöverenskommelsen minskade USA trycket mot landet och hoppades på en normalisering i relationerna mellan Syrien och Israel.

De drev också en nyliberal politik med projekt som förverkligades genom att riva ner den offentliga sektorn och privatisera. Det har utarmat bönderna och arbetarna, och tack vare korruption och privatiseringar berikat borgarklassen. Syriens politiska och sociologiska landskap har förändrats. Även de moraliska värderingarna har förändrats.

År 2000 var ett av de värsta åren. De politiska organisationerna hade inget utrymme för att agera. Medlemmarna satt i fängelse. Partierna i regeringsfronten hade förlorat all trovärdighet och Baathpartiet själv hade krympt avsevärt. Regimen hade hamnat i händerna på en liten militär och säkerhetselit. Situationen med den nya presidenten Bashar al-Assad är radikalt annorlunda. Det finns en del utrymme i Syrien idag som vi kan utnyttja, men det är naturligtvis marginellt och knappt tolererat.

Det finns inga statliga lagar, inga lagliga skydd. Vårt arbete är offentligt, men så fort säkerhetsstyrkorna arresterar oss, förhör oss, fängslar oss, så har vi inga utvägar. Flera av våra unga aktivister har arresterats. En av dem sitter fortfarande i fängelse och ska ställas inför Högsta säkerhetsdomstolen.

Det värsta är att diktaturen har ingjutit rädsla för all politisk verksamhet. Det är svårt att förklara att man måste acceptera att bli arresterad om man bestämmer sig för att kämpa för grundläggande medborgerliga rättigheter. Varken politiska partier eller föreningar är tillåtna. Så länge syrier lever under detta ok av rädsla och förtryck kan de inte vara aktiva i rörelsen.

Du är aktiv i den globala rättviserörelsen i Syrien. Är detta ett nytt utrymme för att bedriva politiskt arbete?

När Hafez al-Assad dog och hans son kom till makten var situationen ganska instabil. Men efter bara några månader kontrollerade regimen allt igen. Det ägde rum en del förändringar, till exempel viljan att få slut på inbördeskriget mellan regimen och de islamistiska extremisterna.

Det första tecknet på denna avspänning var ”Damaskusvåren”. Det växte upp alla möjliga sorters

forum. En del stöddes av regimen men det fanns också forum för mänskliga rättigheter och vi lyckades bilda ett forum om den globala rättviserörelsen. En del vänsteraktivister, inklusive trotskister som jag och unga kämpar, lyckades utveckla en alternativ diskussion. Vårt globala rättviseforum höll 16 möten.

Efter de första mötena krävde säkerhetstjänsten att vi skulle upphöra med våra aktiviteter. Givetvis vägrade vi. Under fyra månader fortsatte diskussionerna med myndigheterna. Under den tiden hävdade regimen att det inte fanns några rum tillgängliga för våra möten. Vi tvingades upphöra. Vårt forum handlade inte bara om global rättvisa. Det hade tre mål: att bygga en organisation som kämpar mot den kapitalistiska globaliseringen, att bygga en ny vänster i Syrien och att kämpa för en demokratisk omvandling.

Med vår lilla grupp började vi ge ut en bulletin, genomförde otillåtna aktioner mot kriget i Irak och till stöd för den palestinska intifadan, vi kämpade för frigivning av fångar och för att utarbeta ett program mot nyliberalismen. Vi startade en internetsajt och vår rörelse utvecklades på ett mycket tillfredsställande sätt. Vår verksamhet börjar bli synlig på gatorna och många unga män och kvinnor har anslutit sig till oss. Vi vill förena oss med den globala rättviserörelsen och bygga upp ett arabiskt nätverk.

Idag befinner sig Syrien och Iran i imperialismens skottlinje. Är det under dessa förhållanden svårt att kritisera den syriska regimen?

Frågan idag handlar inte om att försvaga den syriska regimen inför imperialismen eller inte, utan att veta vad som är bra för Syrien, om Syrien kan gå emot imperialismen. Genom själva sin natur kan den nuvarande syriska regimen inte göra motstånd mot USA-imperialismen, precis som Saddams regim inte kunde det.

Tvärtom är regimen vår största svaghet under kampen mot imperialismen. Bristen på demokratiska rättigheter försvagar kraftigt vår förmåga att svara. När vi kritiserar regimen arbetar vi alltså för att bygga ett starkare Syrien. Utan radikala politiska förändringar är det syriska samhället idag helt förlamat inför imperialismen. Men så länge folket inte har övervunnit sin rädsla kan vi inte bygga ett verkligt anti-imperialistiskt motstånd.

(Översättning från engelska, Göran Källqvist.)